

T.C. MİLLÎ EĞİTİM
BAKANLIĞI

Ortaöğretim Genel Müdürlüğü

TARİH 9

**YAZILIYA HAZIRLANIYORUM
2.DÖNEM 2.YAZILI**

OGM
MATERYAL

EMEVİLER

01

**ABBASİ DEVLETİ VE
TÜRKLER**

02

BİLİM MEDENİYETİ

03

**TÜRK-İSLAM
TARİHİNDEKİ SİYASİ
GELİŞMELER**

04

**TÜRKLERİN
İSLAMİYET'İ KABULÜ**

01

**İSLAMİYET'İN TÜRK
DEVLET VE TOPLUM
YAPISINA ETKİSİ**

02

**OĞUZLARIN
İSLAMİYET'İ KABULÜ**

03

**BÜYÜK SELÇUKLU
DEVLETİ'NDE YÖNETİM
VE TOPLUM YAPISI**

04

YARDIMCI
KAYNAKLAR

<http://yardimcikaynaklar.meb.gov.tr/>

OGM
MATERYAL

**Kureyş Kabilesi /
Ümeyyeoğulları Kolu**

01

Muaviye - Yezid

02

Kerbela Olayı

03

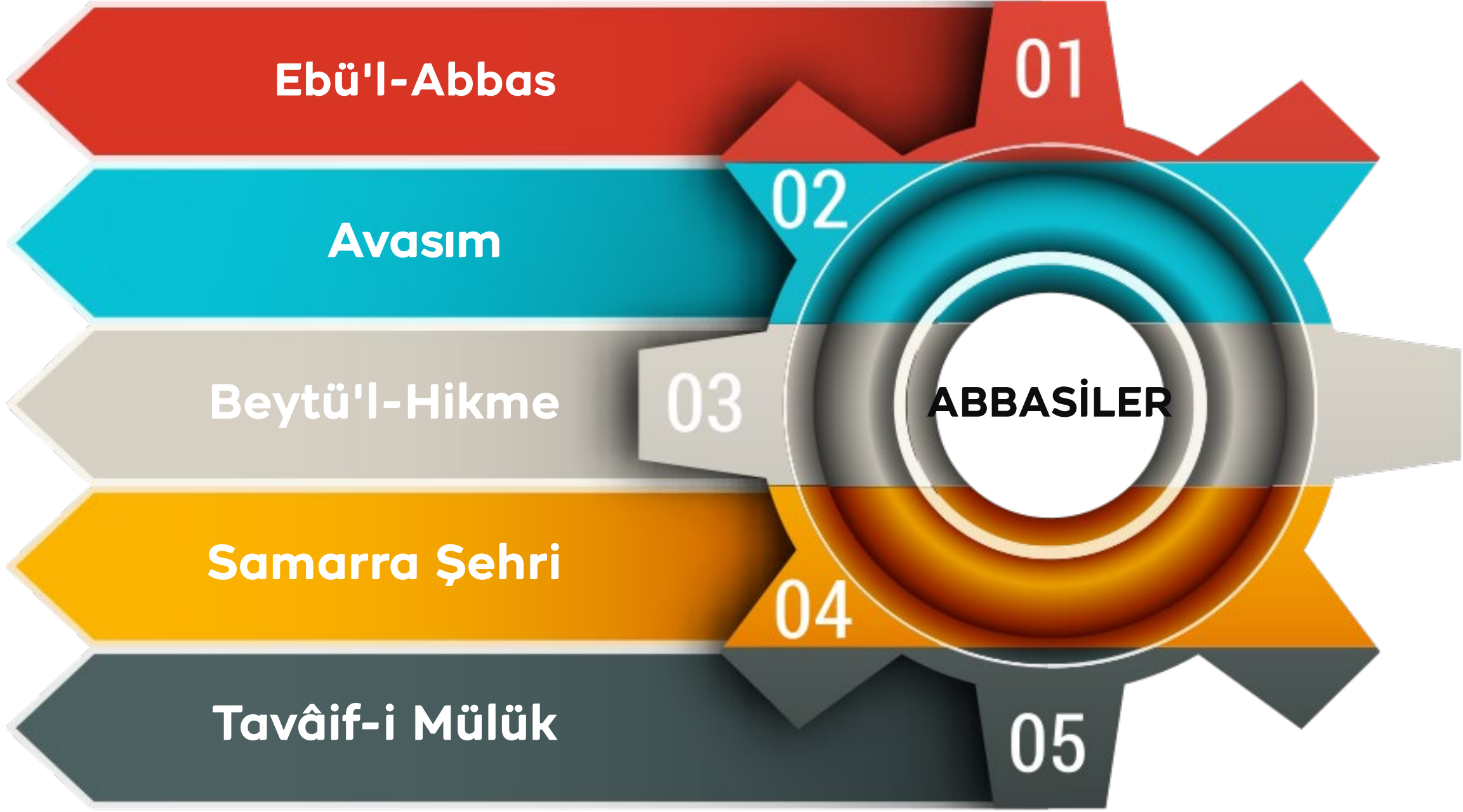
**Kadiks Savaşı (711)
Puvatya Savaşı (732)**

04

Mevali Siyaseti

05

**EMEVİLE
R**

**YARDIMCI
KAYNAKLAR**

<http://yardimcikaynaklar.meb.gov.tr/>

**OGM
MATERYAL**

SORU: 1

Emeviler ve Abbasiler Dönemi'nde uygulanan politikaların İslamiyet'in yayılmasına etkileri nelerdir?

SORU: 2

Emeviler Dönemi'nde meydana gelen;

- I. Arap olmayan Müslümanların mevali sayılması,
- II. devlet yönetimine sadece Arapların gelmesi,
- III. geniş bir alanda hâkimiyet kurulması

gelişmelerinden hangileri toplumsal birlik ve beraberliğin oluşmasını olumsuz etkilemiştir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) II ve III

SORU: 3

Abbasilerin son dönemlerinde halifenin otoritesi zayıflamaya başlamış, devlet yönetiminde Türk ve İran kökenli devlet adamları etkili olmaya başlamıştır.

Bu durumun aşağıdakilerden hangisine zemin hazırladığı söylenebilir?

- A) Abbasi devlet yönetiminde Türk ve İran kültürünün etkisinin azalmasına
- B) İslam dini içinde yeni mezheplerin kurulmasına
- C) Endülüs Emevi Devleti'nin yıkılmasına
- D) Abbasi sınırları içinde yeni devletlerin kurulmasına
- E) Abbasi Devleti'nin Türkler ve İranlılar tarafından yıkılmasına

SORU: 4

Abbasiler döneminde Müslümanlar, Hintlilerden matematikte onlu sistemi alarak Hint rakamlarını yeniden düzenleyip kullandılar. Ayrıca coğrafya, tıp, eczacılık alanlarında önemli bilgiler edindiler.

Buna göre Abbasi Devleti ile ilgili verilen yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Bilimsel çalışmaların yapıldığına
- B) Abbasilerin Hindistan'ı işgal ettiğine
- C) Avrupa'da Rönesansı başlattıklarına
- D) Tıp, eczacılık alanındaki ilk çalışmaların Abbasiler tarafından yapıldığına
- E) Sadece doğu kültüründen etkilendiklerine

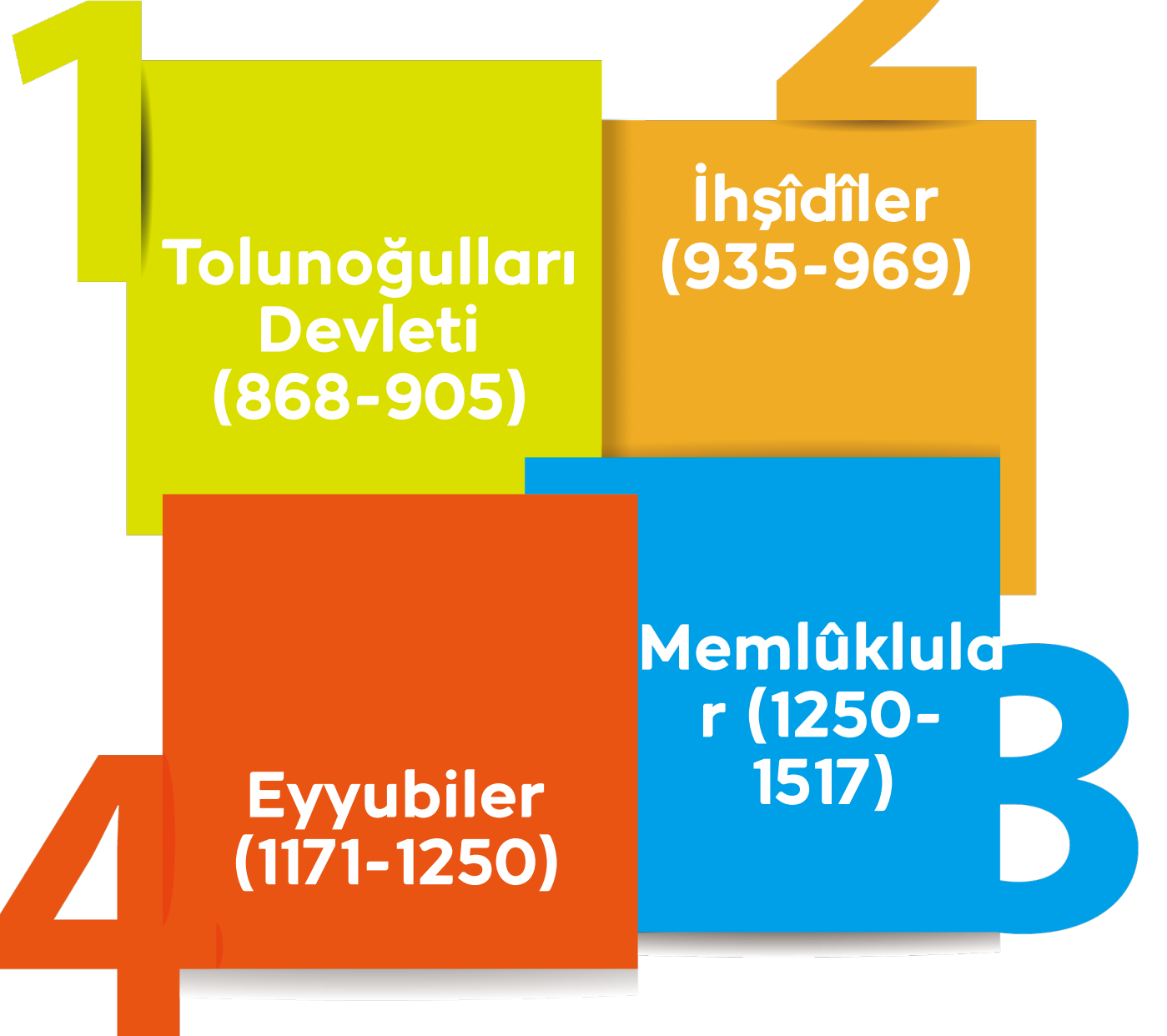

YARDIMCI
KAYNAKLAR

<http://yardimcikaynaklar.meb.gov.tr/>

OGM
MATERYAL

Mısır'da Kurulan Türk-İslam Devletleri

YARDIMCI
KAYNAKLAR

<http://yardimcikaynaklar.meb.gov.tr/>

OGM
MATERYAL

Tolunoğulları Devleti (868-905)

Ahmed b. Tolun tarafından kurulan Tolunoğulları Mısır'da ekonomiyi canlandırmış, ziraati geliştirmiş ve ülkede refahı yaygınlaştırmıştır. Sulama işlerine önem veren Tolunoğlu Ahmed, ekilebilir arazileri çoğaltmış ve Mısır'da yeni su kanalları açtırmıştır.

İhşîdîler (935-969)

Mısır'da kurulmuş ve Suriye'de hâkimiyet kurmuş Müslüman Türk devletidir.

Eyyubiler (1171-1250)

Mısır'da kurulmuş Orta Doğu, Hicaz, Yemen ve Kuzey Afrika'da hüküm sürmüş Müslüman Türk devletidir. Selahaddin Eyyubi, 1187'de yapılan Hittin Savaşı'nda Haçlıları büyük bir yenilgiye uğratmış ve Kudüs'ü fethetmiştir.

Memlûklular (1250-1517)

Mısır'da kurulmuş ve Suriye ile Hicaz'da hüküm sürmüş Müslüman Türk devletidir. Moğollara karşı 1260'da Aynicâlut Savaşı kazanılmış ve Suriye'nin büyük kısmı Memlûkluların eline geçmiştir. Böylece Memlûklular, İslam dünyasının en büyük devleti hâline gelmiştir.

SORU: 5

Mısır'da kurulan ilk Türk devleti aşağıdakilerden hangisidir?

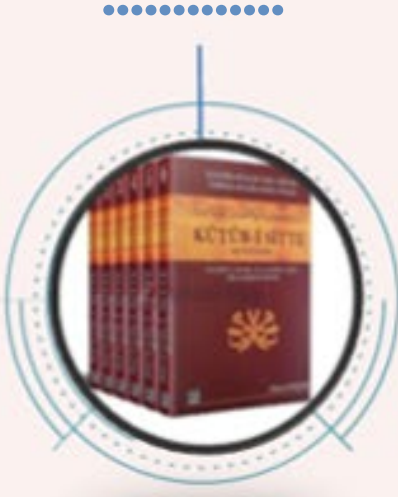
- A) İhşîdîler
- B) Eyyubiler
- C) Memlûklular
- D) Tolunoğulları
- E) Fâtımiler

DİNÎ İLİMLER (Naklî İlimler)

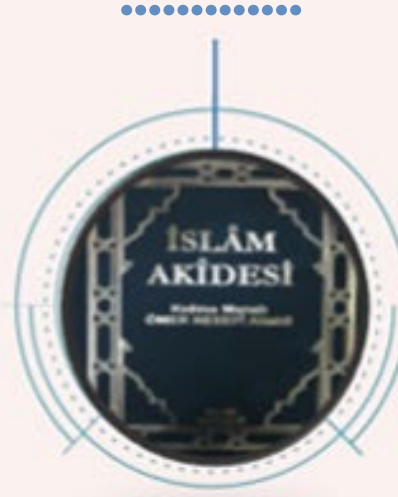
Kur'an-ı
Kerim'in
anlaşılması,
açıklanması,
yorumlanması

Hz.
Peygamber'in
sözlerinin
toplanması,
yorumlanması

Kur'an ve
sünnetten dinî
hükümler
çıkarılması

İslam
inançlarının
tespiti,
açıklanması,
kanıtlanması

Hz.
Muhammed'in
yaşamı, İslam
Tarihi

Kur'an
ayetlerinin
doğru
okunması

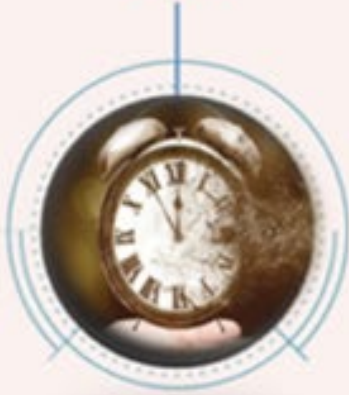

AKLÎ İLİMLER

Tarih

Coğrafya

Felsefe

Astronomi

Matematik

Fizik

.....

.....

.....

.....

.....

.....

SORU: 6

Orta Çağ'da Fârâbî, İbn-i Sina, Hârezmî gibi bilginlerin eserlerinin, Latinceye çevrilerek Avrupa üniversitelerinde okutulması aşağıdaki görüşlerden hangisini güçlendirmektedir?

- A) Endülüs'te, Müslümanların güçlü ordulara sahip olduğu
- B) Avrupa'nın, ticari ve ekonomik etkinliklerde zayıf kaldığı
- C) İslam uygarlığının, Avrupa uygarlığından daha çok geliştiği
- D) Avrupa'da, üniversitelerin kurulmaya başlandığı
- E) Hristiyanlarla Müslümanlar arasındaki savaşların sona erdiği

İSLAM MEDENİYETİNDE ÂLİMLER

A

..... – Aliboron

B

..... – Abunazar

C

..... – Avicenna

D

..... – Averroes

E

Gazali

İSLAM MEDENİYETİNDE ÂLİMLER

A

BİRÜNİ – Aliboron

B

**FARABİ –
Abunazar**

C

**İBNİ SİNA –
Avicenna**

D

**İBN-İ RÜŞD –
Averroes**

E

Gazali

SORU: 7

İslam bilim dünyasının önemli isimlerinden biri olan Birunî şöyle demiştir: “Ben her kişinin kendi çalışmasında yapması gerekeni yaptım: Öncekilerin başarılarını minnettarlıkla karşılamak, onların yanlışlarını ürkmeden düzeltmek, kendisine gerçek olarak görüneni gelecek kuşağa ve sonrakilere emanet etmek.”

Birunî’ nin bu ifadesi değerlendirildiğinde,

- I. Eski bilim insanlarının çalışmaları görmezden gelinmemiş, onların birikimleri üzerine tamamlayıcı bilimsel çalışmalar yapılmıştır.
- II. Birunî kendisinden önceki bilim insanlarına ön yargıyla yaklaşmamıştır.
- III. Bilim, farklı bilim insanlarının ortak katkılarıyla ilerler.

çıkarımlardan hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III   D) I ve II   E) I, II ve III

ÇİNİ

2

HAT

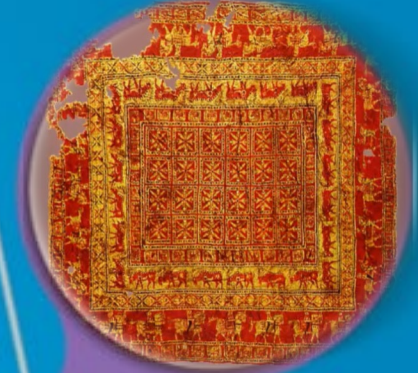
4

MİNYATÜR

6

DOKUMACILIK

8

1

TEZHİP

3

MİMARÎ

5

EBRU

7

OYMACILIK KAKMACILIK

TÜRK – İSLAM TARİHİNDEKİ SİYASİ GELİŞMELER

SORU: 8

Türklerin İslâmiyet'i kabul etmesinde etkili olan unsurlar nelerdir?

KARAHANLI DEVLETİ (840-1212)

1

Orta Asya'daki ilk Müslüman Türk devletidir.

2

Karluk, Yağma, Çiğil ve Tuhsi boyları tarafından 840 yılında kurulmuştur.

3

Devletin merkezi Balasagun' dur.

4

Bilinen ilk hükümdarı Bilge Kül Kadir Han'dır.

5

Satuk Buğra Han, İslamiyet'i kabul eden ilk Karahanlı hükümdarıdır.

6

Doğu Karahanlı Devleti 1211'de Karahitaylar, tarafından ortadan kaldırılmıştır.

7

Batı Karahanlılar 1212 yılında Harzemşahlar tarafından ortadan kaldırılmıştır.

SORU: 9

Karahanlı Devleti'nde, İslamiyet'i resmî din olarak kabul eden ve Abdülkerim ismini alan hükümdar aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Satuk Buğra Han
- B) Bilge Kül Kadir Han
- C) Arslan Karahan
- D) Yusuf Kadir Han
- E) Arslan Bazır Han

GAZNELİ DEVLETİ (963-1187)

1

Samanilerin Türk komutanlarından Alp Tegin tarafından kurulmuştur.

2

Devletin merkezi Gazne' dir.

3

Gazneli Mahmut, devlete en parlak dönemini yaşatmıştır.

4

Hindistan üzerine 17 sefer yaparak İslamiyet'in Hindistan'da yayılmasına katkı sağlamıştır.

5

Abbasi halifesi, İslam dünyasına yaptığı hizmetlerden dolayı "Sultan" unvanını vermiştir.

6

1040 Dandanakan Savaşı'nda yenilerek zayıflama sürecine girmiştir.

7

Gurlar tarafından Hüsrev Melik'in esir edilmesiyle 1187'de son bulmuştur.

SORU: 10

Gazneliler ile ilgili;

- I. Selçuklularla Dandanakan Savaşı'nı yapmaları,
- II. Abbasi halifesini Büveyhoğullarına karşı korumaları,
- III. Baharat Yolu'nu ele geçirmeleri

durumlarından hangileri İslam dünyasının koruyucusu hâline geldiklerine kanıt olarak gösterilebilir?

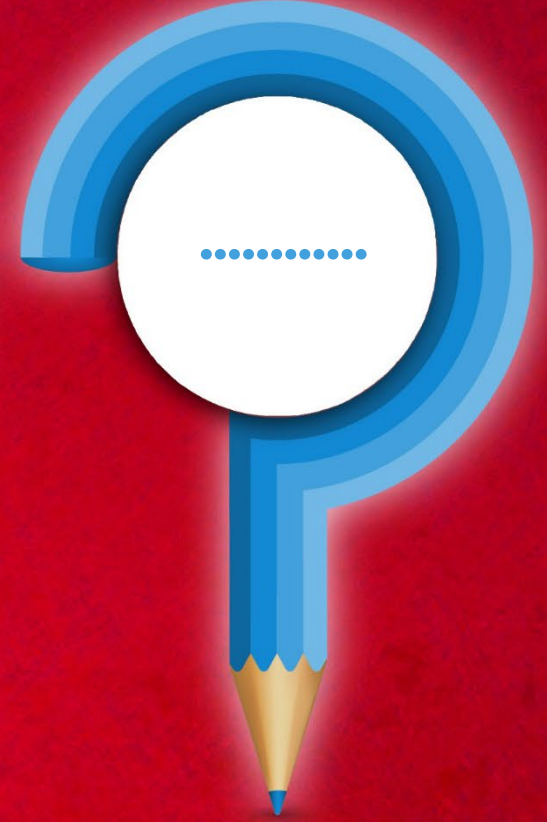
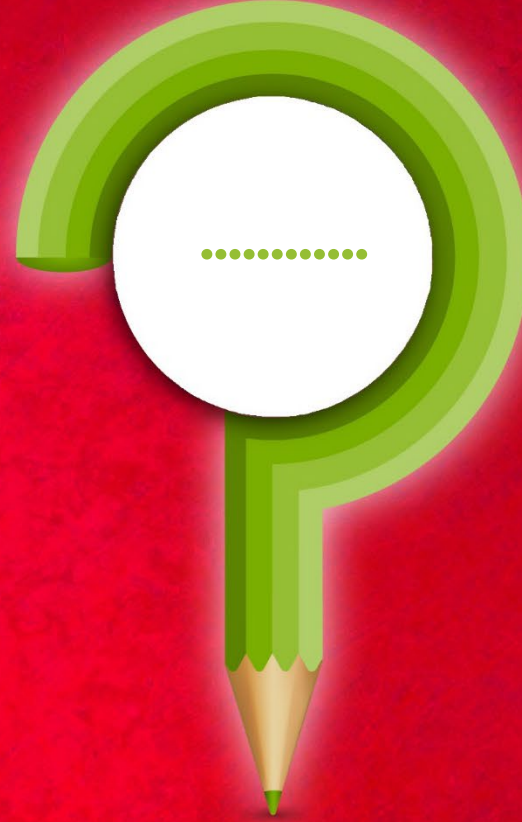
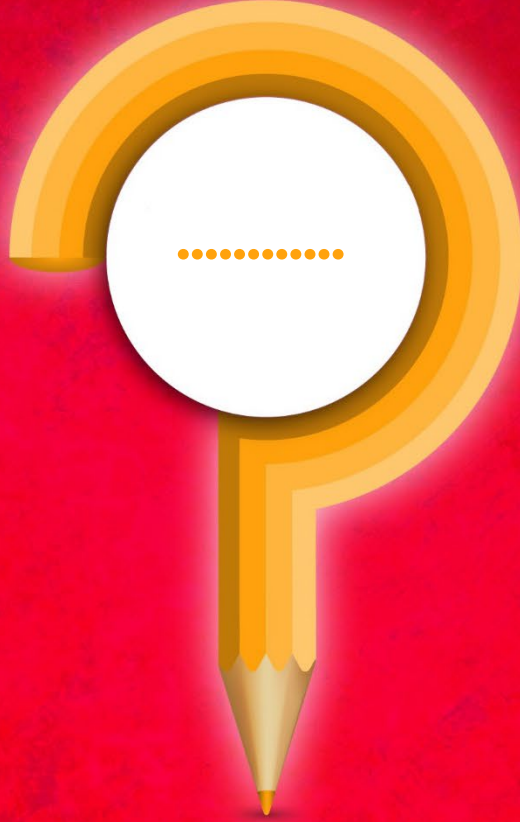
- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

TÜRK İSLAM DÜNYASINDA İLK EDEBÎ ESERLER

**Yusuf Has
Hacip**

**Kaşgarlı
Mahmud**

**Edip
Ahmet
Yükneki**

**Hoca
Ahmet
Yesevî**

SORU: 11

**Türk – İslam tarihi içerisinde
Kutadgu Bilig'in önemi nedir?**

SORU: 12

**Türk – İslam tarihi içerisinde
Divânü Lûgati't-Türk'ün önemi
nedir?**

SORU: 13

**Türk – İslam tarihi içerisinde
Atabetü'l-Hakayık'ın önemi nedir?**

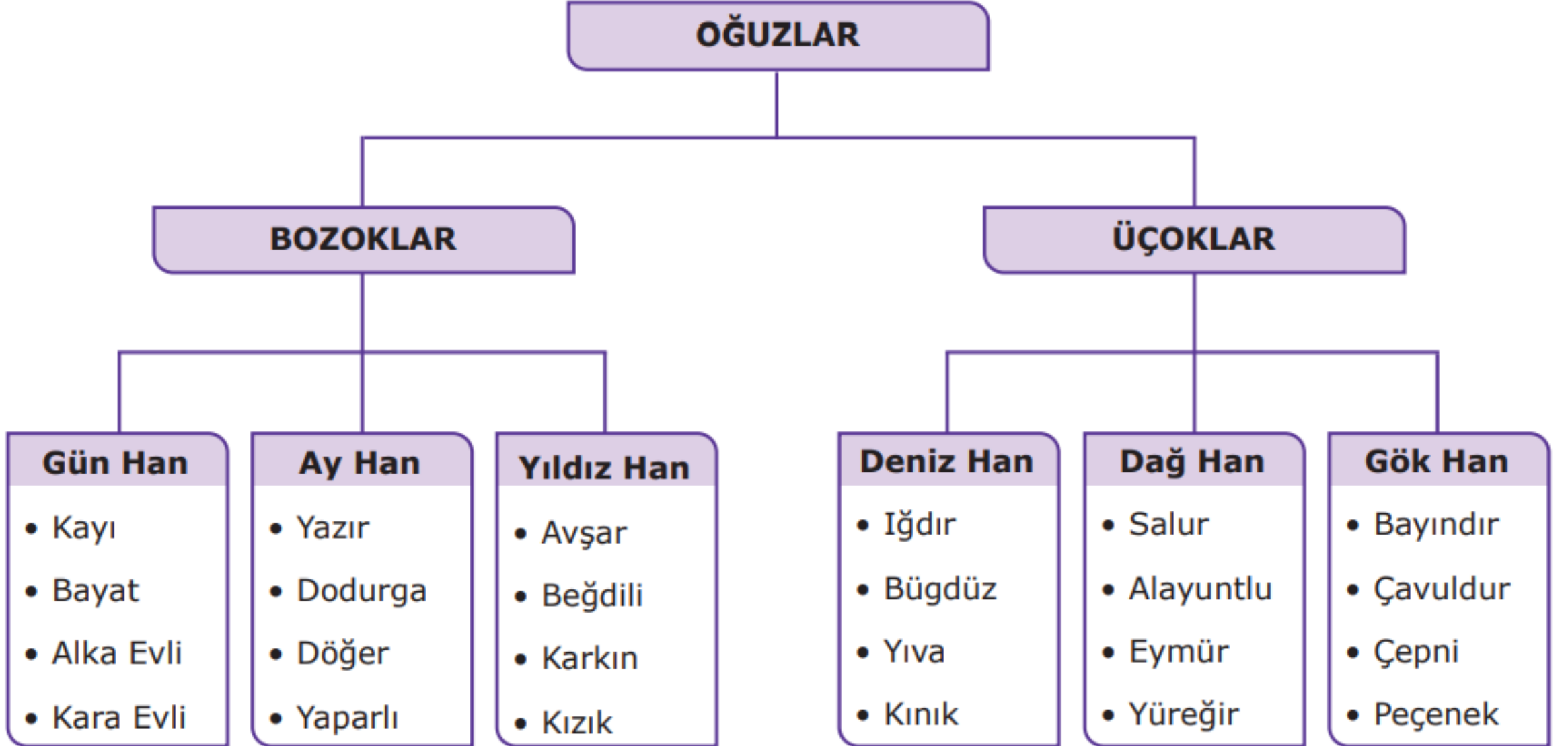
SORU: 14

**Türk – İslam tarihi içerisinde
Divân-ı Hikmet'in önemi nedir?**

OĞUZLARIN İSLAMİYET'İ KABULÜ

SORU: 15

Dandanakan Savaşı'ndan sonra Selçuklu Türklerinin Anadolu'ya doğru ilerleyişinin hızlanmasında göçebe Oğuzların yurt ve otlak bulma ihtiyacının etkisi büyük olmuştur.

Bu durumun aşağıdakilerden hangisine ortam hazırladığı söylenemez?

- A) Fetihlerle devlet sınırının genişlemesine
- B) Anadolu'ya düzenli akınların başlamasına
- C) Bizans ile askerî çatışmaların hızlanmasına
- D) Malazgirt Savaşı'nın yapılmasına
- E) Gazneli Devleti'nin yıkılmasına

TÜRKLERİN İSLAM DÜNYASINA KATKILARI

01

Halifeleri koruyarak varlığını devam ettirmelerini sağlamışlardır.

02

İslam topraklarını Büveyhoğulları ve Haçlı saldırılarına karşı korumuşlardır.

03

İlim insanları ve çalışmalarını destekleyerek İslam medeniyetinin gelişmesine katkıda bulunmuşlardır.

04

Gaza ve cihad anlayışını benimseyerek fethettikleri ülkelerle İslamiyet'in geniş alanlara yayılmasını sağlamışlardır.

05

Pek çok Türk-İslam devletinin kurulmasını sağlamışlardır.

SORU: 16

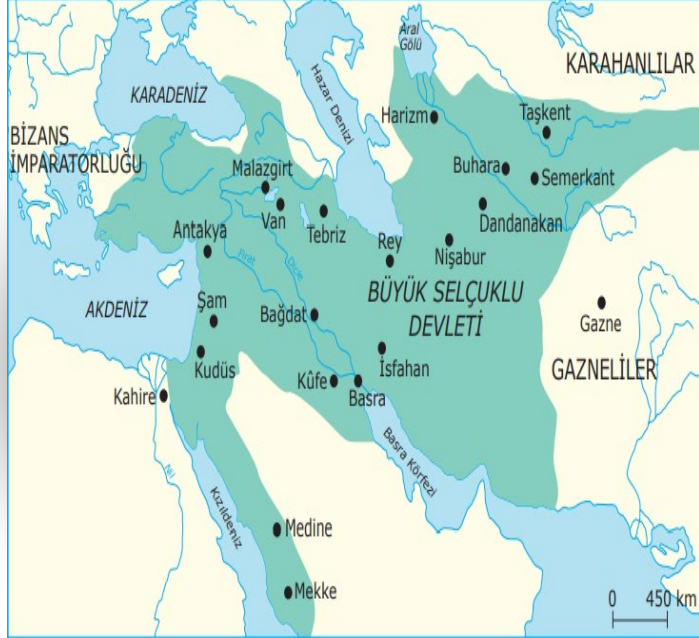
Aşağıdakilerden hangisi İslamiyet'i benimseyen Türklerin eski gelenek ve kültürlerine bağlı kaldıklarına kanıt olarak gösterilemez?

- A) Hanedanların kendilerini soy olarak Türk boylarına dayandırmaları
- B) Han-hakan gibi unvanların hükümdarlarca kullanılması
- C) Hükümdarların çıkardıkları emirlerde şer'i buyruklara uygun davranmaları
- D) Hukuk kurallarında örfi kanunlara yer verilmesi
- E) Bilginlerin, yabancı terimleri Türkçeleştirerek eserler vermeleri

BÜYÜK SELÇUKLU DEVLETİ (1040-1157)

1

Oğuzların Üçoklar Kolunun Kınık boyuna mensupturlar.

2

Dandanakan Savaşı sonucunda Tuğrul Bey "sultan" ilan edilmiştir.

3

1043 yılında başkenti, Rey şehrine taşıyarak fetihlerin batı yönünde olacağını göstermiştir.

4

Gürcü-Bizans kuvvetleri 18 Eylül 1048'de Pasinler Ovası'nda bozguna uğratıldı.

5

26 Ağustos 1071 Malazgirt Zaferi ile Anadolu'nun kapıları Türklere açılmış, fetih süreci hızlanmıştır.

6

Batıniler, Hasan Sabbah'ın gizli olarak yürüttüğü faaliyetlerle devletin zayıflamasında etkili oldular.

7

Selçuklu ve Karahitay kuvvetleri arasında 9 Eylül 1141'de Katvan Savaşı'nı kaybederek yıkıldı.

SORU: 17

Selçuklular Anadolu'nun Türk yurdu olması için Bizans'la hangi savaşları yapmıştır?

SORU: 18

1055 yılında Abbasi Halifesi Kaim Bi-Emrillah, Selçuklu hükümdarı Tuğrul Bey'den yardım istedi. Tuğrul Bey, askerleriyle Bağdat'a gelerek Büveyhoğullarını yendi ve halifeyi bu baskıdan kurtardı. Abbasi halifesi yaptığı yardımlar nedeniyle Tuğrul Bey'e "Doğu'nun ve Batı'nın Sultanı" unvanını verdi. Hutbenin Tuğrul Bey adına okunmasını istedi.

Yalnızca bu bilgiler dikkate alındığında aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Selçuklular, İslam dünyasının koruyuculuğunu üstlenmiştir.
- B) Selçukluların başkenti Bağdat yakınlarındadır.
- C) Türk hükümdarı, Abbasi halifesine yardım etmiştir.
- D) Abbasi halifeleri Selçuklu sultanları için dinî lider durumundadır.
- E) Abbasi halifesi, yönetimine tepki gösteren devletlerle mücadelede dışarıdan destek almıştır.

SORU: 19

**Büyük Selçuklu Devleti'nin
yıkılmasında etkili olan nedenler
nelerdir?**

SORU: 20

Büyük Selçuklu Devleti'nde melik denilen sultan çocukları, atabeyler tarafından vali olarak atandıkları bölgelerde devlet işlerinde eğitilmişlerdi.

Büyük Selçuklu Devleti bu uygulama ile aşağıdakilerden hangisini amaçlamış olamaz?

- A) Yeni Türk devletlerinin kurulmasını sağlamak
- B) Taşra yönetimini denetim altında tutmak
- C) Meliklerin, halkın ihtiyaçlarını gözlemlemesini sağlamak
- D) Meliklere devlet yönetiminde deneyim kazandırmak
- E) Eyaletlerdeki devlet egemenliğini pekiştirmek

**BÜYÜK SELÇUKLU
DEVLETİ'NİN YIKILMASI İLE
ORTAYA ÇIKAN DEVLETLER**

SORU: 21

Büyük Selçuklu Sultanı Alparslan, Malazgirt Savaşı'ndan sonra komutanlarına Anadolu için "Toprak fethedenin malıdır." diyerek fethettikleri yerlerin kendilerine verileceğini ifade etmiştir.

Sultan Alparslan'ın bu uygulama ile aşağıdakilerden hangisini amaçladığı söylenebilir?

- A) Merkezî otoritenin güçlenmesini sağlamak
- B) Anadolu'da fetih hareketlerini hızlandırmak
- C) Anadolu'yu Moğol saldırılarına karşı korumak
- D) Haçlı seferlerinin başlamasına engel olmak
- E) Türkmenlerin Anadolu'ya gelmesini önlemek

BÜYÜK SELÇUKLU DEVLETİ'NDE YÖNETİM VE TOPLUM YAPISI

SORU: 22

Büyük Selçuklu Devleti'nde faaliyet göstermiş olan Divanlar ve bu Divanların görevleri ile ilgili aşağıda verilen eşleştirmelerden hangisi yanlıştır?

- A) Divan-ı İstifa - Mali İşler
- B) Divan-ı Arz - İlmî ve sosyal işler
- C) Divan-ı İşraf - Mali ve idari işlerin kontrolü
- D) Divan-ı İnşa - İç ve dış yazışmalar
- E) Divan-ı Mezalim - Ağır siyasi suçlar

SORU: 23

Türk İslam devletlerinin hukuk sistemi hangi esaslara göre oluşturulmuştur?

BÜYÜK SELÇUKLU DEVLETİ'NDE YÖNETİM VE TOPLUM YAPISI

SORU: 24

Nizamiye Medreselerinin kuruluş amaçları nelerdir?

SORU: 25

Selçukluların Türk-İslam mimarisine kazandırdıkları en önemli eserlerden biri olan - - - - çadır şeklinde yapılmış anıt mezarlardır.

Paragrafta boş bırakılan yere aşağıdaki mimari yapılardan hangisi gelmelidir?

- A) Kervansaray
- B) Su kemeri
- C) Kümbet
- D) Kubbe
- E) Medrese

